

Suomi saavutti kahdeksan mitalia ammattitaidon MM-kisoissa

Suomen ammattitaitomaajoukkue saavutti Japanin Shizuokassa käydyissä ammattitaidon MM-kisoissa (WSC) kaikkiaan kahdeksan mitalia ja yksitoista diplomitason suoritusta. Maiden välisessä vertailussa Suomi sijoittui jaetulle seitsemännelle sijalle 46 maan joukossa. Maajoukkueeseen kuului 45 kilpailijaa, jotka osallistuivat 39 kilpailulajiin.

Kultaa Suomelle toivat ravintolapalvelulajin **Miia Sironen** Jyväskylästä ja auto-maalauslajin **Taneli Sarajärvi** Oulusta. Konepajatekniikassa Oulun seudulta koitoisin olevat veljekset **Janne, Jani** ja **Jouni Ahola** voittivat pronssia.

Kisoissa oli demolajina robotiikka, missä kolmanneksi sijoittuivat **Lari Erns-ten** Pohjasta ja **Aki Lempinen** Karjaalta.

Autokorinkorjaaja **Lauri Mertala** listä pökkasi kisoista myös pronssia. Pronssille ylsivät vielä kultaseppä **Ville Tuovinen** Heinolasta, hiusmuotoilija **Jaana Hellstén** Hämeenlinnasta sekä tietokone ja verkot -kilpailija **Olli Janatuinen** Piela-vedeltä.

Valmennuspäällikkö **Immo Pylväsen** mukaan lopputuloksissa jäätin hieman jälkeen asetetuista tavoitteista. Toki Suomi oli kisoissa paras pohjoismaa. Helsingin kisoissa kaksi vuotta aiemmin menestytettiin paremmin.

- Kisojen järjestelyt onnistuivat kohtuullisen hyvin, vaikka muutamissa kilpailulajeissa käytettiinkin suomalaisille vierasta konekantaa, Pylväsen selittää.

Hänen mielestään päivän tutustumis-aika koneisiin, laitteisiin ja ohjelmistoihin ei anna tasavertaista mahdollisuutta

kamppailla lajin menestyksestä, jos vastassa on vastaavilla laitteilla jo vuosia harjoitelleet kanssakilpailijat.

Tuomarityöskentely on parantunut aiemmasta

Kilpailusuoritusten arviointi ja tulosten mittaaminen WSC-kisoissa on aina herättänyt paljon keskustelua. Selkeää sopimusta tai mittaria tehtävien vaikeustasosta ei ole, koska tehtävät syntyvät eri puolilta maailmaa olevien eksperttien yhteistyön tuloksena. Huhuja tuomarien ”kotiinpäinvetämisestä” tai eri maiden tuomareiden muodostamista klikeistä on varsinkin aikaisempina vuosina liikkunut kisapaikoilla runsaasti.

- Tuomarityöskentely on parantunut aikaisemmasta. Suomalaiset kehittivät Helsingin kisoihin tietokonepohjaisen

pisteytysjärjestelmän, joka paljastaa lahjottomasti, jos joku tuomari pyrkii systemaattisesti manipuloimaan omaa arviointiaan, Pylvänen toteaa.

- Eksperttien ammatillista osaamista ja sääntötuntemusta mittaavaan testiin on lisätty ammatillinen osuus, joka on karsinut pois sellaisia eksperttejä, jotka ovat lähteneet vain palkintomatalle ymmärtämättä ammatista juuri mitään.

- Kilpailutehtäviä ja niiden arviointia on pyritty kehittämään koko ajan avoimempaan ja modulaarisempaan suuntaan. Suoritusta ei silloin arvioida kokonaisuutena, vaan se jaetaan esimerkiksi päiväosuuksiin, jolloin kunkin maan kilpailijoilla ja valmentajaeksperteillä on yhtäläinen mahdollisuus käydä yhdessä osasuoritusta lävitse aina kulloisenkin päivän jälkeen.

Ammattitaidon maajoukkue TeamFinland leireili Vantaalla syyskuun alussa viime vuonna. Joukkue, jonka keski-ikä oli noin 21 vuotta, ei yltänyt MM-kisoissa asetettuun tavoitteeseen: jokaisen kilpailijan odotettiin yltävän diplomitason suoritukseen eli vähintään 500 pisteeseen.

MM-tason kilpailu- ja valmennustoiminta

Ammattitaidon MM-kisat järjestetään joka toinen vuosi alle 23-vuotiaille. Skills Finland ry organisoii nuorten ammattitaitovalmennusta ja lähettää joukkueen edustamaan Suomea. Valmennus MM-kisoihin on tavallisesti kolmivaiheinen.

Skills-valmennusyksiköissä (oppilaitoksissa) ja -valmennusyrityksissä tapahtuneen perusvalmennusvaiheen jälkeen valitaan 3–4 lahjakkainta ja kilpailukykyisintä nuorta huippuvalmennukseen. Huippuvalmennuksen aikana tai sen lopulla karsitaan kunkin kilpailulajin paras valmennettava maajoukkuevalmennukseen.

Valmennettavia ohjataan aktiivisesti suorittamaan ammatti- ja erikoisammattitutkintoja. Monissa lajeissa esimerkiksi lajipäälliköt voivat ottaa tutkintonäyttöjä vastaan.

Kansainvälisiin ammattitaitokilpailuihin kohdistuvista monista muutospaineteista on hyvä esimerkki EuroSkills-kisat, jotka järjestetään ensimmäistä kertaa Rotterdamissa vuonna 2008 eurooppalaisten jäsenmaiden kesken.

EM-kisojen ottaminen mukaan kilpailuohjelmaan osoittaa eurooppalaisten kilpailunjärjestäjien uudistumishalun lisäksi ehkä jonkinlaista väsymistä kompromisseihin, joihin WorldSkills-kisoissa joudutaan kilpailutehtävien ja muiden toimintojen osalta tyytymään osanottajamaiden erilaisten intressien ja odotusten takia. Suomi tulee osallistumaan sekä EuroSkills että WorldSkills-kisoihin.

Suomen ammattitaitomaajoukkueelle järjestettiin MM-valmennusjakson aikana yhteensä neljä leiriä. Syyskuun alussa järjestettiin Vantaalla kolmas leiri, jolla keskityttiin henkiseen valmennukseen. Joukkueen henkisellä valmentajalla, urheilopsykologi **Juha Minkkisellä** on takanaan parinkymmenen vuoden kokemus SM-tason palloilujoukkueiden ja yksilöurheilijoiden valmentajana.

- Kilpaurheilu- ja ammattitaitovalmennuksella on paljon yhteistä. Aina lähdetään liikkeelle kilpailijan itseluottamuksesta ja hänen kyvyistään. Hyvin tärkeä on taito tehdä paras suoritus sillä hetkellä, kun sitä tarvitaan, Minkkinen korostaa.

- Kun ammattitaitokilpailuissa on pitkiä päiviä, on lähes mahdotonta pystyä koko ajan huippusuoritukseen. Silloin nousee äärimmäisen tärkeäksi se, miten virheitä käsittelee. Virheet eivät merkitse epäonnistumista, vaan ne on voitava hyväksyä ja jatkaa eteenpäin.

"Kilpailussa ei riitä hyvä, pitää olla myös kaunista"

Keminmaalaisen **Janne Jauholan** kilpailulaji oli hitsaus. Hän opiskelee nykyisessä Ammattiopisto Lappiasa metallialan perustutkintoa. 18-vuotias Jauhola valmistuu levyseppähitsaajaksi kuluvana keväänä.

Jauhola ylsi Japanin MM-kisoissa diplomisuoritukseen ja sijoittui parhaana eurooppalaisena viidenneksi. Hän oli erittäin tyytyväinen kilpailusuoritukseensa, sillä hän koki antaneensa kaikkensa.

- Työskentelin taitojeni ylärajoilla. Kilpailu oli älyttömän tiukka. Kultamitali jouduttiin jakamaan kanadalaisen, ko-

- Ammattikoulusta saaduilla tiedoilla ja taidoilla ei ihan pärjää MM-kisoissa. Mutta sekin onnistuu, jos valmennukseen osallistuvat oppilas ja ammattitaitoinen opettaja ovat riittävän motivoituneita, hitsauslajissa kilpaillut Janne Jauhola toteaa.

realaisen ja japanilaisen kilpailijan kesken, Jauhola kertoo.

Jauhola onnistui kaikissa kuudessa kilpailutehtävässä neljän päivän aikana hyvin, mutta hän menetti jonkin verran pisteitä visuaalisessa arvioinnissa, missä kiinnitettiin erityistä huomiota hitsin taksaisuuteen ja pintavirheisiin.

- Kaikki arviot perustuivat objektiiviseen mittaamiseen. Toleranssit olivat äärettömän ankaria, koska muuten ei eroja kilpailijoiden välille olisi syntynyt. Hitsaussauman ohuin ja levein pätkä mitattiin, eikä niiden välinen erotus saanut olla kahta millia enempää.

Hitsaussaamaa arvioitiin myös ottamalla siitä röntgenkuva. Näin saatiin näkyviin mahdolliset hitsausvirheet: huokokset, kuonassulkeumat ja halkeamat. Työ-

elämässä ei yleensä tarvita täysin virheetöntä hitsiä, jos rakenteen kuormitukset ja olosuhteet eivät sitä ehdottomasti vaadi. Tuotannossa vaadittava hitsin laatusoite osoitetaan hitsiluokituksella B, C ja D. Riittäväksi eli hyväksi konepajakäytännön mukaiseksi hitsiluokaksi on työelämässä asettunut C.

- Kilpailussa oli käytössä vielä luokka A eli sataprosenttisen puhdas sauma. Sain röntgenkuvauksen jälkeen kahdesta levysaumasta A-luokituksen, mutta putkisauma putosi vajaan millin kokoisen ilmakuplan takia B-luokkaan. Taivutuskokeesta sain täydet pisteet.

Kilpailutehtävissä noudatettu mittatarkkuus on Jauholan mielestä vierasta työelämälle. - Siellä riittää hyvä, mutta kilpailussa pitää olla hyvää ja kaunista. Sillä saumalla oikein leikitään.

- Tällä alalla ei voi olla pätevä ja hyvä, ellei ole omatoiminen ja aktiivinen myös vapaa-aikana, Web Design -lajissa kilpaillut Mikael Korpela sanoo.

Kilpailussa pidettiin hyvin tärkeänä myös sitä, että hitsatessa kappaleen tuli sulaa läpi asti, ”juuria myöten”. Paineastian valmistaminen oli kilpailutehtävistä suuritöisin, sen valmistamiseen käytettiin kaksi päivää aikaa.

Jauhola oli saanut jo valmentautumisvaiheessa käsiinsä tiedon kolmannen ja neljännen päivän kilpailutehtävistä, joita sitten muutettiin kilpailupaikalla 30 prosenttia. Valmentautumisen aikana hän kävi läpi niitä työvaiheita ja hitsausmenetelmiä, joita hän ei hallinnut hyvin. Toistamisen kautta hän haki liikkeisiinsä automaatiota ja suoritusnopeutta. Vahvoja puoliaan hän hioi sillä tavalla, ”että niistä saatiin täydet pisteet kotiin”.

Valmentajan ei tarvitse olla huippuammattilainen

Jyväskyläläinen 21-vuotias Mikael Korpela kilpaili Japanissa Web Design -lajissa. Hänen valmentajansa oli kyseisen lajin lajipäällikkö Tapio Kattainen, joka työskentelee Suomen Liikemiesten Kauppaopiston ATK-instituutissa tietotekniikan lehtorina. Kattainen on ollut kilpailutoiminnassa mukana jo 2000-luvun alusta saakka.

Kattaisen mukaan kilpailulajin suurin eroavaisuus työelämään verrattuna on siinä, että kilpailutilanteessa yhden ihmisen pitää hallita työn kaikki osa-alueet, kun työelämässä nämä toimeksiannot toteutetaan projektityöryhmissä. Hän kertoo, että lajin ollessa vuoden 2001 MM-kiisoissa Soulissa näytöslajina kilpailutehtävät suoritettiin työpareissa.

- Toinen kilpailijoista oli visuaalista puolta hallitseva ja toinen tekniikapuolta hallitseva. Ja todellisessa työelämässä hän se on myös näin, siinä on itse asiassa

enempikin porukkaa. Ympäri maailmaa on kyseenalaistettu nykyistä käytäntöä. Onko mitään järkeä yrittää löytää ihmistä, joka hallitsisi molemmat alueet, koska sellaisia on erittäin harvassa? Kattainen kysyy.

Web-puoli lajissa tarkoittaa ”tekniikkaa, ohjelmointitaitoa ja tämän tyyppisiä asioita”. Design-puoli taas edustaa ”graafista ja visuaalista puolta”. Kattaisen mukaan vuoden 2005 suomalaiskilpailijalla, **Elmo Saukolla**, oli paremmin hallussaan web-puoli ja vuoden 2007 kilpailijalla, Mikael Korpelalla, taas design-puoli.

- Usein virheellisesti kuvitellaan, että meidän valmentajien tai lajipäälliköiden tulisi olla lajin huippuammattilaisia. Meillä on kyky koordinoida ja ohjata, eikä meidän tarvitse osata niin hyvin kuin se kilpailija osaa.

Mikael Korpela on valmistunut Jyväskylän ammattiopistosta media-assistentiksi vuonna 2004. Hän opiskeli kahden vuoden ajan ammattikorkeakoulussa medianomiksi, mutta työelämän imu kävi lopulta opintohaluja voimakkaammaksi. Korpela työskentelee freelancerina ja tekee graafisen suunnittelijan töitä useammalle toimeksiantajalle.

Web Design -lajissa oli Japanissa kilpailutehtävänä ”WorldSkills-alumnin website” eli kilpailijan tuli laatia sellainen yhteisö sivusto, minne pystyivät rekisteröitymään kaikki WSC-kilpailussa mukana olleet kilpailijat, ekspertit ja vapaaehtois-työntekijät.

- Jouduin tekemään ohjelmoinnin sellaisella kiireellä, että se kostautui. Rekisteröintilomake ei toiminut lainkaan ja kaikki se, mitä olin sen taakse tehnyt toi-

mivaksi, jäi arvioimatta, koska lomaketta ei löytynyt sivustolta.

Korpela sijoittui lopullisissa tuloksissa kuudenneksitoista. Arvioinnissa oli kolme aspektia: käyttöliittymän suunnittelu, ohjelmakoodi ja visuaalisuus. Korpela onnistui omasta mielestään käyttöliittymän suunnittelussa hyvin, mutta ohjelmakoodissa ja visuaalisuudessa vain kohtalaisesti.

- On ihan hyvä, että kilpailutehtävä pistää meidät ihan ääri rajoille. Mutta siinä oli vähän liikaa tehtävää yhdelle ihmiselle. Kukaan ei ehtinyt saamaan työtään täysin valmiiksi, eikä näin ollen pääs-
syt ollenkaan tärkeään hiomisvaiheeseen, Korpela harmittelee.

Vuorovaikutus puuttuu ja näyttävyyttä korostetaan

Kemiläinen 21-vuotias **Milla Outila** on valmistunut nykyisestä Ammattiopisto Lappiasta kosmetologiksi vuoden 2006 keväällä. Valmistumisensa jälkeen hän on työskennellyt määräaikaisessa työsuhteessa opiston yhteydessä toimivassa kauneushoitolassa Kauneuspyssäkki, joka on samalla myös opiskelijoiden harjoittelupaikka. Valmentautumisen kannalta ratkaisu oli ihanteellinen, koska Outila saattoi työssään keskittyä etupäässä tekemään sellaisia hoitoja, joita kilpailutehtävissäkin tuli olemaan.

- Valmentautumisjakson aikana hän työskenteli täällä neljä päivää viikossa itsenäisesti. Hän otti vastaan sellaisia asiakkaita, joiden kanssa voitiin toteuttaa hoitoja harjoittelumielessä. Yhden päivän viikossa hän harjoitteli kahdestaan valmentajansa kanssa, kertoo Kauneuspyssäkillä työpaikkaohjaajana työskentelevä **Susanna Juntura**.

Kauneudenhoitolajissa kilpaillut *Milla Outila* perustaa keväällä Kemiin oman kauneushoitolan, koska alan yritykset ovat Lapissa niin pieniä, ettei niillä ole useinkaan mahdollisuutta palkata ulkopuolista työvoimaa.

Milla Outilan työntäjä on ollut hyvin joustava, mikä on mahdollistanut hänen osallistumisensa MM-joukkueen valmennusleireille. Outila kiittelee myös valmennustiimiään, jossa on ollut henkilöitä, joilla itselläänkin on kilpailukokemusta. Outila vietti esimerkiksi pari viikkoa hius- ja kauneuskeskus Oppivissa Käsissä Espoossa, missä hän sai neuvoja muiden muassa työpaikkaohjaaja **Ilona Väätäsel-tä**, joka ylsi Helsingin MM-kisoissa neljännelle sijalle.

Outila sijoittui kauneudenhoitolajissa jaetulle yhdeksännelle sijalle, mikä oli hänelle pieni pettymys, koska hän ei yltänyt tavoitteeksi asetettuun diplomisuoritukseen saakka. Hän katsoi onnistuneensa parhaiten kasvohoidoissa ja ehostamisessa.

Tuomarit eivät Japanissa arvioineet niinkään työsuoritusta, vaan lopputuloksella oli eniten painoarvoa. Suurin osa tehtävistä arvosteltiin ”sokkoarviointeina”, jolloin tuomarit eivät tieneet hoitojen toteuttajaa.

- Ensimmäisenä kilpailupäivänä oli tehtävinä erikoiskäsihoito ja erikoisjalkahoito. Tekemäni kynsikoristelut epäonnistuivat. Niiden piti olla täsmälleen annetun kuvan mukaisia, Outila kertoo.

Kilpailutehtävissä asetettavat vaatimukset kilpailijoille poikkeavat lajissa melkoisesti ammattityön vaatimuksista. Suurin ero ammattilaisen arkeen verrattuna on vuorovaikutuksen puuttuminen asiakkaan ja kilpailijan väliltä.

- Normaaleissa hoitotilanteissa minä keskustelen asiakkaan kanssa ja otan hänet paljon enemmän huomioon. Asiakkaalle räätälöidään tarkka hoitosuunnitelma.

Kilpailutehtävän aikana japanilaisasiakkaiden kanssa sai kommunikoida vain elekielellä. Toinen seikka, joka eroaa työelämässä noudatetuista käytännöistä, on kilpailijan ulkoisen olemuksen suuri merkitys. Kilpailusuorituksessa arvostetaan myös näyttävyyttä, jota tavoitellakseen kilpailijat pyrkivät suoritustensa aikana korostamaan liikkeitään.

Markku Tasala